

1944, september 2. [Londýn.] — Depeša čs. ministra zahraničia J. Masaryka čs. velvyslanectvu v Moskve s textom vládneho vyhlásenia, podľa ktorého občania bojujúci proti fašizmu v čs. jednotkách na území Československa sú príslušníkmi čs. brannej moci.

Tajné.

Nutná.

Vláda vydala toto prohlášení:¹

Podle prohlášení presidenta Československé republiky ze dne 16. prosince 1941 jest Československá republika ve válečném stavu se všemi státy, které jsou ve válce s Velkou Británií, Svazem sovětských socialistických republik a Spojenými státy severoamerickými. Československé jednotky bojují proti společnému nepříteli na spojeneckých bojištích a v poslední době i na vlastním území československém.

Vláda republiky Československé prohlašuje, že všechny osoby, muži i ženy, kteří se účastní boje v československých jednotkách na československém území proti společnému nepříteli:

- a) jsou příslušníky československé branné moci,
- b) provádějí veškeré vojenské operace podle rozkazů svých velitelů,
- c) bylo jim uloženo, aby zachovaly všechny válečné zákony a zvyklosti, nosily zbraně zjevně a užívaly vojenského stejnokroje nebo jiného viditelného označení. Jsou proto tyto osoby řádnými bojovníky válčící moci, s nimiž musí nepřátelské mocnosti zacházeti podle příslušných válečných zákonů a zvyklostí. Každé porušení bude pokládáno za porušení mezinárodního práva a podle toho stíháno. Odpovědné osoby budou trestány jako váleční zločinci.

Požádej okamžitě sovětskou vládu, aby uvážila, zda by nemohla učinit prohlášení, kterým by stanovisko československé vlády vzala za své. Jsme toho mínění, že neprodlené a energické prohlášení Spojenců by mohlo zachrániti životy mnoha československých vlastenců. Poukazuji na provolání německého vysíláče Donau z 1. září, obsahující plno hrozeb. V prohlášení se praví: „Na slovenském státním území zaútočili bandité a vrahové proti německým lidem. Německé obyvatelstvo utrpělo ztráty. Každá prolitá kapka německé krve bude tisícnásobně odplacena. Každý zločinec bude hrozně pykat. Myslete na to, že právě tak, jako se Vám odňal Ružomberok, budou Vám v nejbližších hodinách zajaty německými oddíly všechny Vaše opěrné body. Hrozná odplata čeká každého, kdo sáhl na Němce. Poslední výstraha! Ruce pryč od německého lidu! Německá odplata bude hrozná.“

Jednej ihned. Žádám současně vlády britskou a americkou, aby učinily podobná prohlášení.

Masaryk.

AMZV Praha. Depeše odeslané, 1944, čís. 2095 (Mos. 196). Nešifrovaný záznam(?) odoslanej depeše. Strojopisný priepis.

palebné průměry. Necht sdělí nejnaléhavější požadavky a nová místa pro shození." (VHA Praha, SSSR, Čs. voj. mise v SSSR, 3/3/1/c.)

Prvá zásielka došla však až v noci zo 4. na 5. september, lebo pre búrku nad Karpatmi sa museli lietadlá vrátiť (Píkova depeša zo 4. 9. 1944, tamtiež.)

¹ Vyhlásenie čs. vlády zverejnili v čs. vysielaní britského rozhlasu 2. 9. 1944. Viď AÚD KSČ Praha, f. 38, a. j. 66, str. 67. Text oznámený velvyslanecovi je totožný so záznamom vysielania.